

Тема 2

Бухгалтерський баланс

2.1. Збалансованість господарських засобів та джерел їх утворення: зміст основного рівняння бухгалтерського обліку

2.2. Актив і пасив балансу як категорії бухгалтерського обліку

2.3. Вплив господарських операцій на баланс підприємства: зміни в балансі

**2.1. Збалансованість
господарських засобів та
джерел їх утворення: зміст
основного рівняння
бухгалтерського обліку**

Господарські засоби підприємства

Активи

Необоротні

використання
більше року
або
операційного
циклу

Оборотні

гроші та
активи, які
використову
ються менше
року або
операційного
циклу

АКТИВ БАЛАНСУ

Джерела утворення активів

Власний
капітал

Зобов'язання

Поточні

будуть погашені
протягом року
або операційного
циклу

Довгострокові

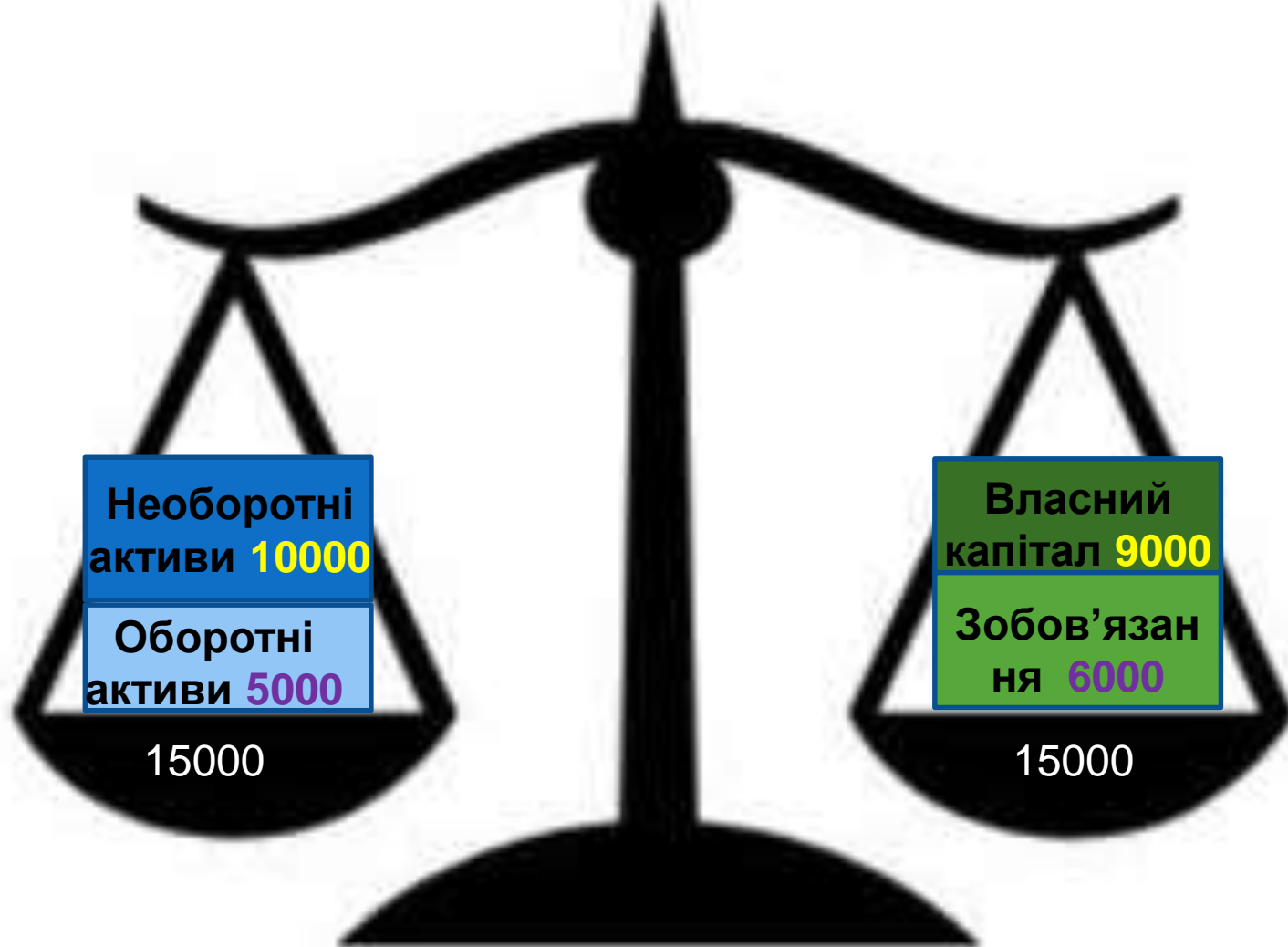
будуть погашені в
строк, що
перевищує рік або
операційний цикл

ПАСИВ БАЛАНСУ

$$\text{АКТИВ} = \text{ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ} + \text{ЗОБОВ'ЯЗАННЯ}$$

Міжнародний герб
бухгалтерів

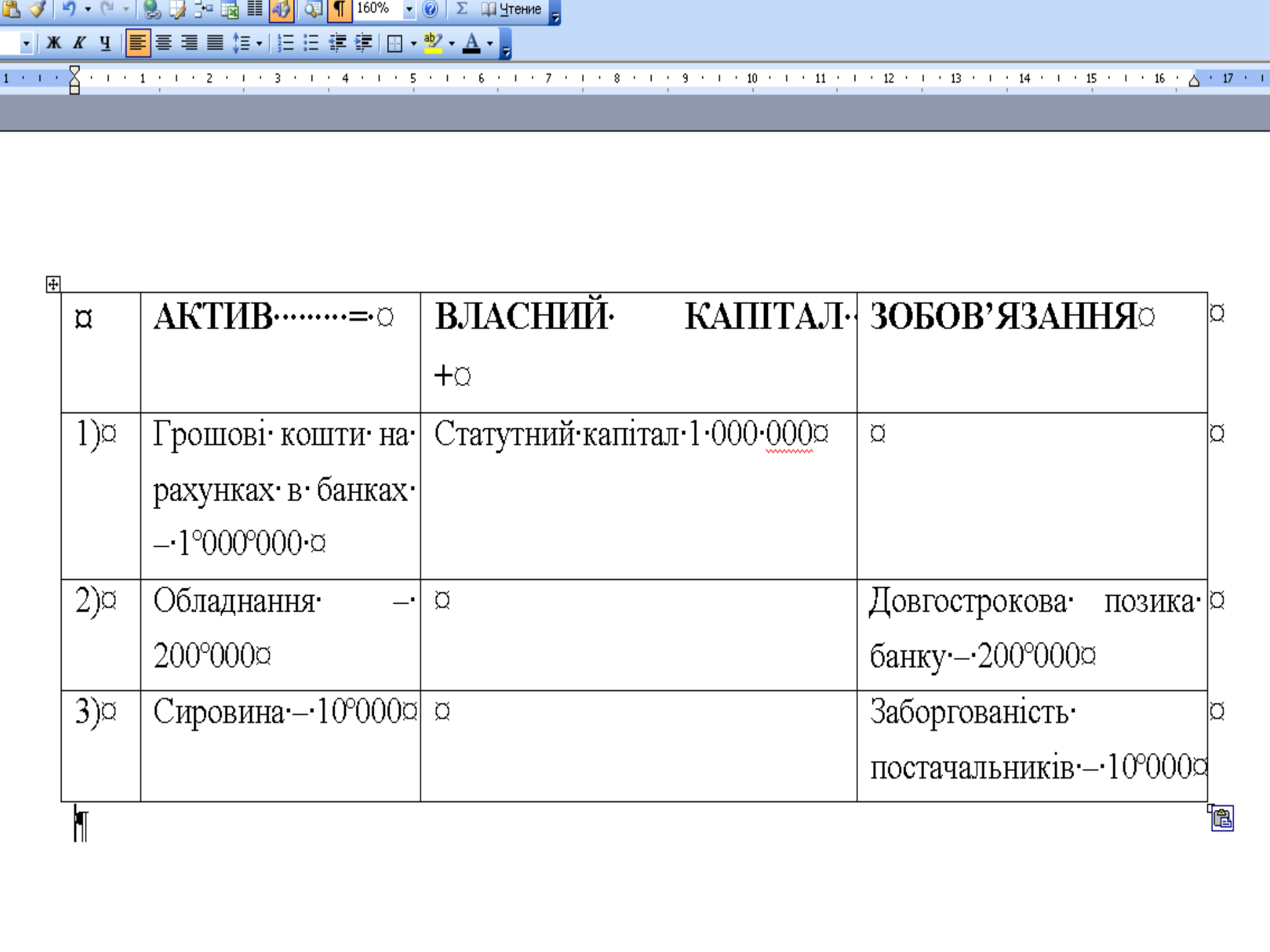
2.2. Актив і пасив балансу як категорії бухгалтерського обліку

Інформація про господарські операції ПАТ «Полісся» за вересень 2023 р.

ПАТ «Полісся» було утворене 10 вересня 2023 р. При цьому статутний капітал зареєстровано в сумі 1000 000 грн., акціонери погасили свою заборгованість готівкою на рахунок в банку.

Підприємство придбало у вересні обладнання на суму 200 000 грн. за рахунок позики банку, одержаної строком на 3 роки.

Окрім того, підприємство придбало сировину у постачальників на суму 10 000 грн. (борг постачальнику ще не погашено).

□	АКТИВ.....=□	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ□
1)□	Грошові кошти на рахунках в банках - 1°000°000□	Статутний капітал 1·000·000□ +□	□
2)□	Обладнання — 200°000□	□	Довгострокова позика банку — 200°000□
3)□	Сировина — 10°000□	□	Заборгованість постачальників — 10°000□

Баланс ПАТ «Полісся» на 30 вересня 2023 р.

АКТИВ		ПАСИВ	
Назва статті	Сума, грн.	Назва статті	Сума, грн.
Розділ I. Необоротні активи		Розділ I. Власний капітал	
Основні засоби	200000	Зареєстрований капітал	1000000
		Розділ II. Довгострокові зобов'язання	
Розділ II. Оборотні активи		Довгострокова позика банку	200000
Запаси	10000		
Грошові кошти на рахунках в банках	1000000	Розділ III. Поточні зобов'язання	
		Розрахунки з постачальниками та підрядниками	10000
Разом	1°210·000	Разом	1°210·000

Господарські засоби підприємства

Активи

Необоротні

використання
більше року
або
операційного
циклу

Оборотні

гроші та
активи, які
використову
ються менше
року або
операційного
циклу

АКТИВ БАЛАНСУ

I розділ

II розділ

III розділ*

Джерела утворення активів

Власний
капітал

Зобов'язання

Поточні

будуть погашені
протягом року
або операційного
циклу

Довгострокові

будуть погашені в
строк, що
перевищує рік або
операційний цикл

ПАСИВ БАЛАНСУ

I розділ

III розділ

II розділ

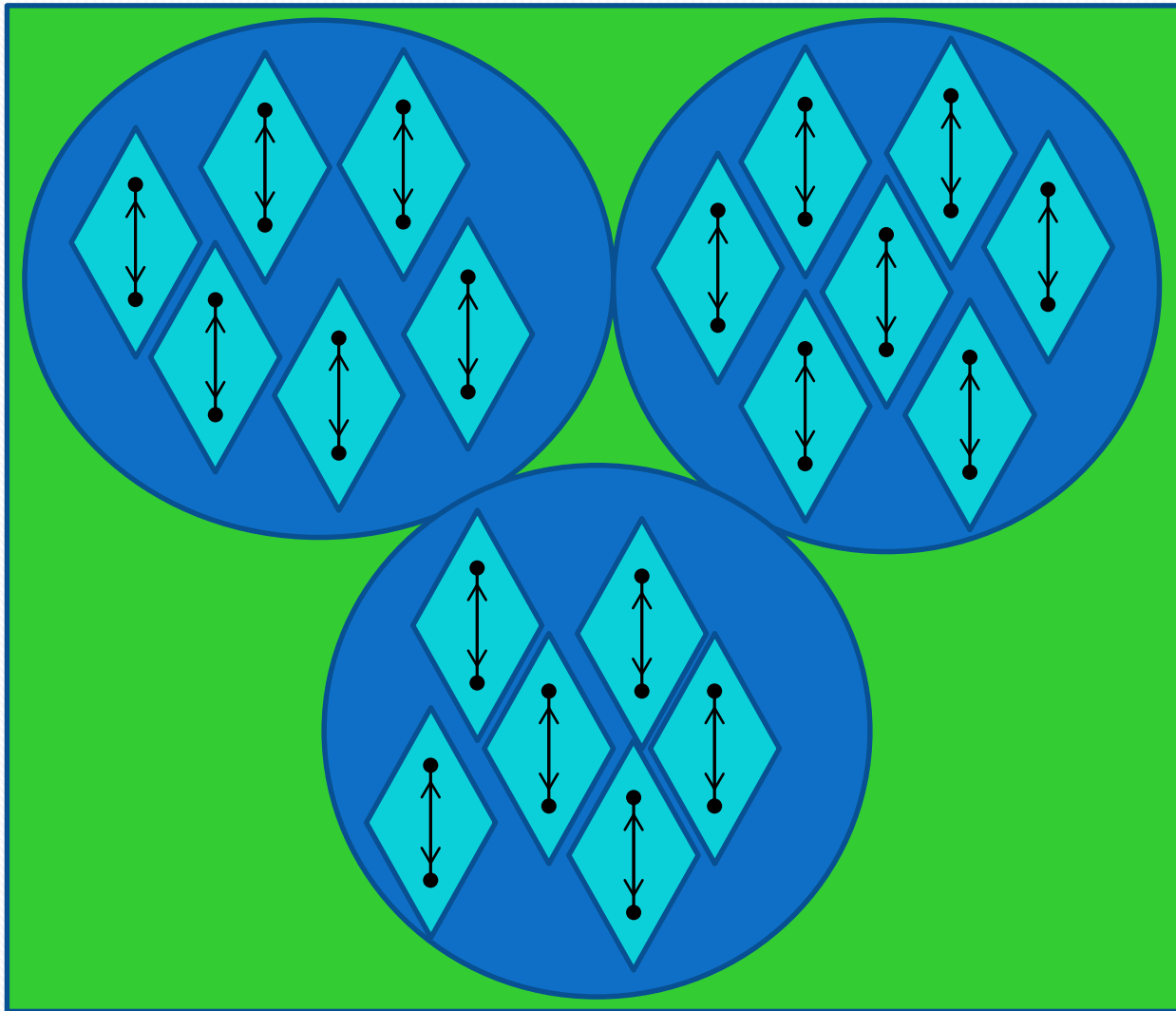
IV розділ*

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (Форма № 1)

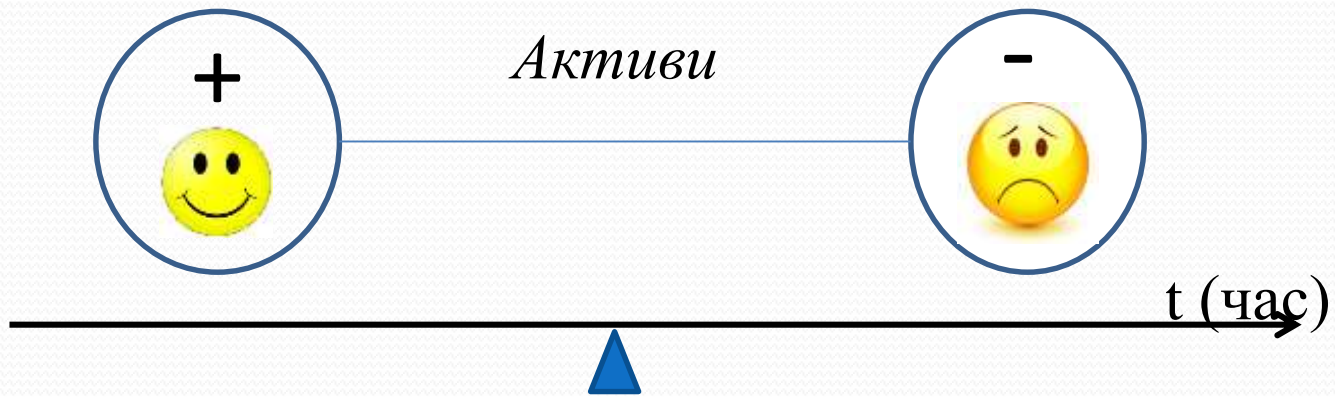
Звітність складається на останній день кварталу

- 31 березня
- 30 червня
- 30 вересня
- 31 грудня

3. Вплив господарських операцій на баланс підприємства

Життєвий цикл активу

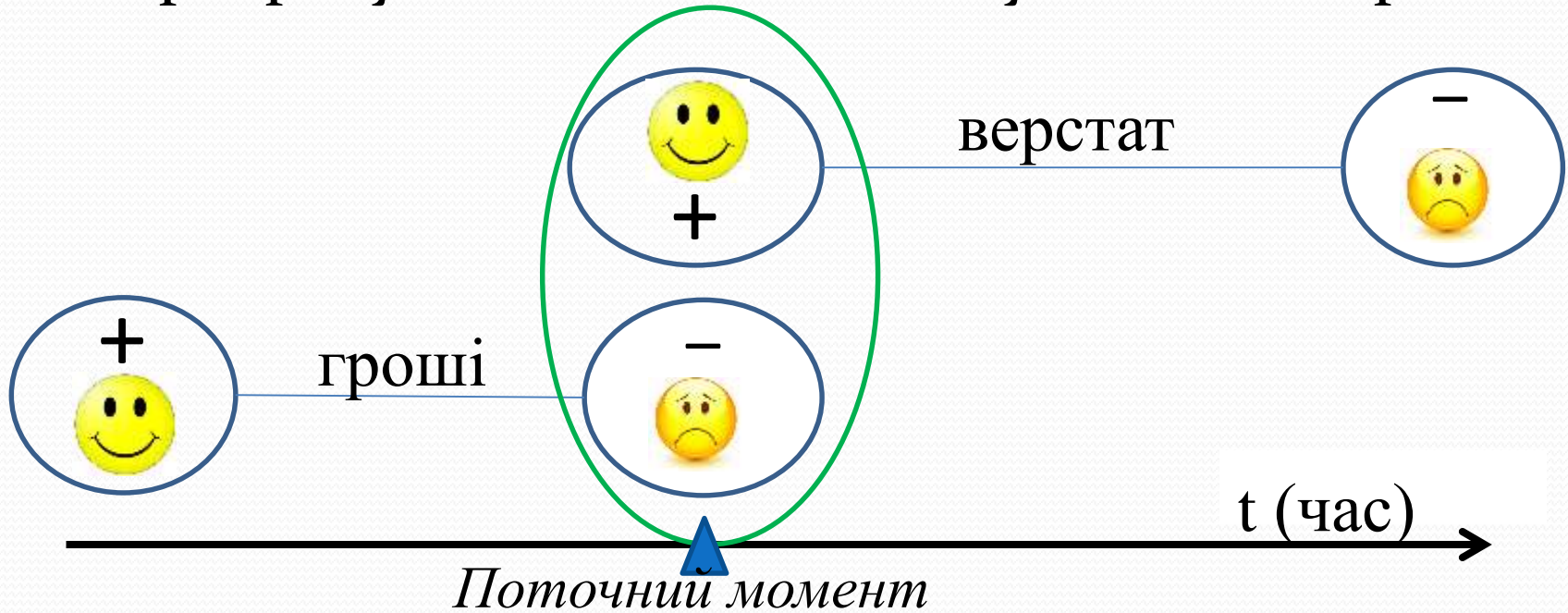
Підприємство придбало верстат, за який розраховувалось готівкою в сумі 100000 грн.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

Підприємство придбало верстат, за яке розраховалось готівкою в сумі 100000 грн.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Верстат (основні засоби)	Готівка
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	активи
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↓

Підприємство придбало верстат, за який розраховувалось готівкою в сумі 100000 грн.

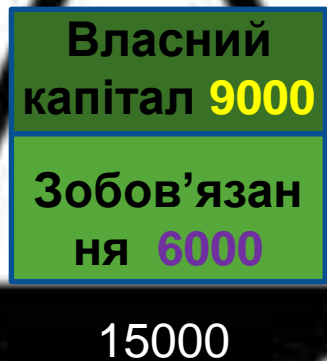

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Гроші (каса) (100000)		
	Верстат (основні засоби) 100000		
Валюта балансу	Без змін	Без змін	

Верстат
+100

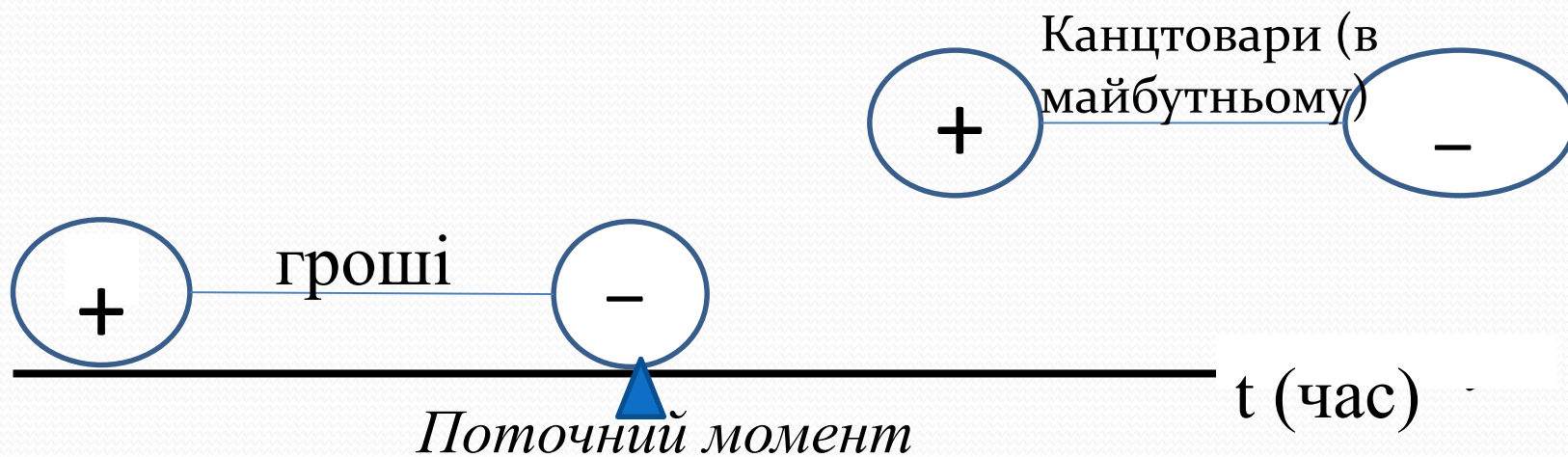
Готівка
-100

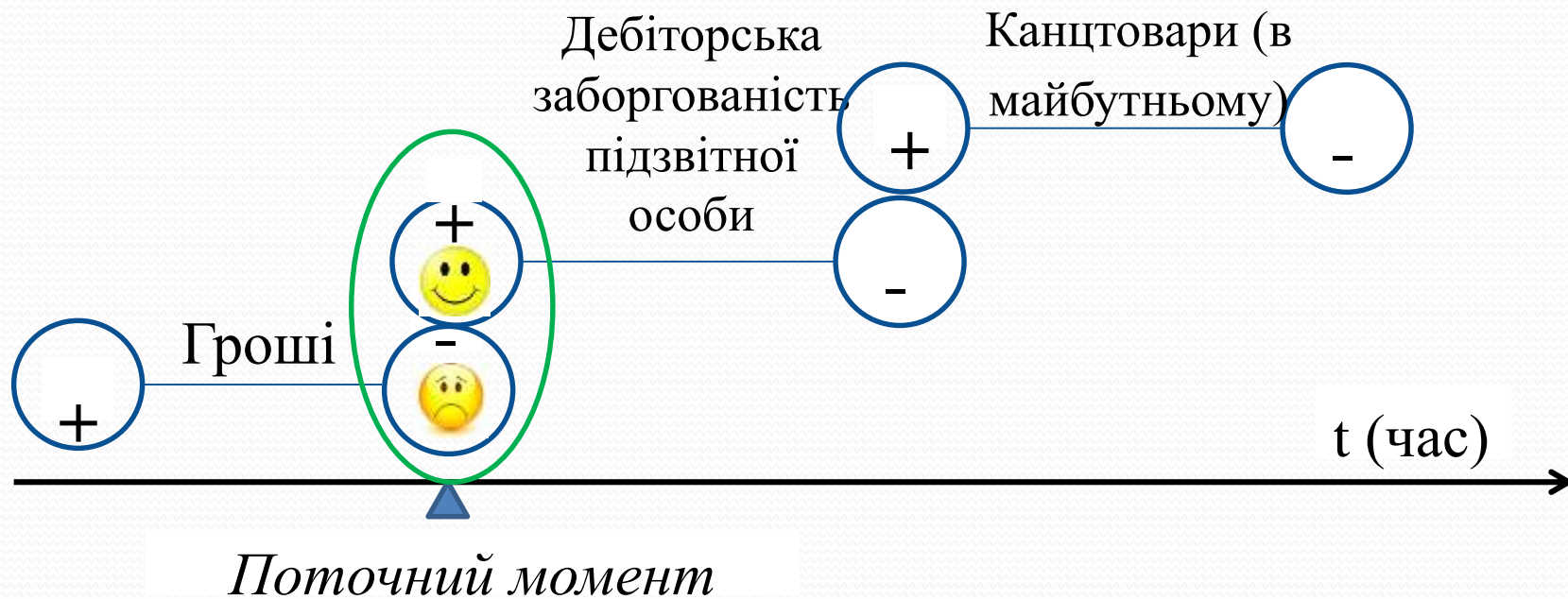
Підприємство видало кошти підзвітній особі на придбання канцтоварів в сумі 500 грн. Канцтовари були придбані наступного дня та оприбутковані на підприємство.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

Підприємство видало кошти підзвітній особі на придбання канцтоварів в сумі 500 грн. Канцтовари були придбані наступного дня та оприбутковані на підприємство.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Готівка (каса)	Дебіторська заборгованість (розрахунки з підзвітними особами)
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	активи
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↓	↑

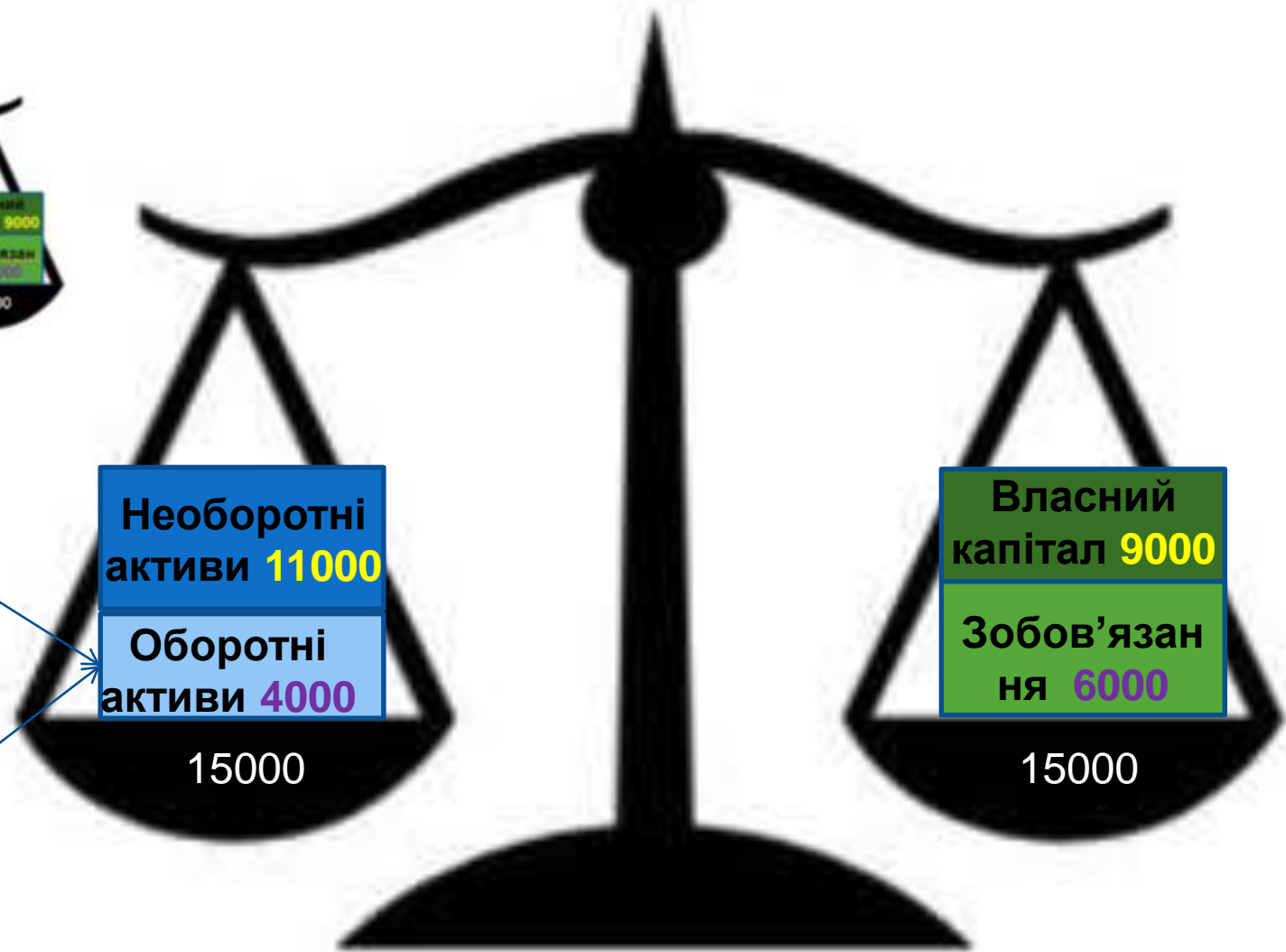

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Гроші (каса) (500)		
	Дебіторська заборгованість (розрахунки з підзвітними особами) 500		
Валюта балансу	Без змін	Без змін	

Грошові кошти
-500

Дебіторська заборгованість
+500

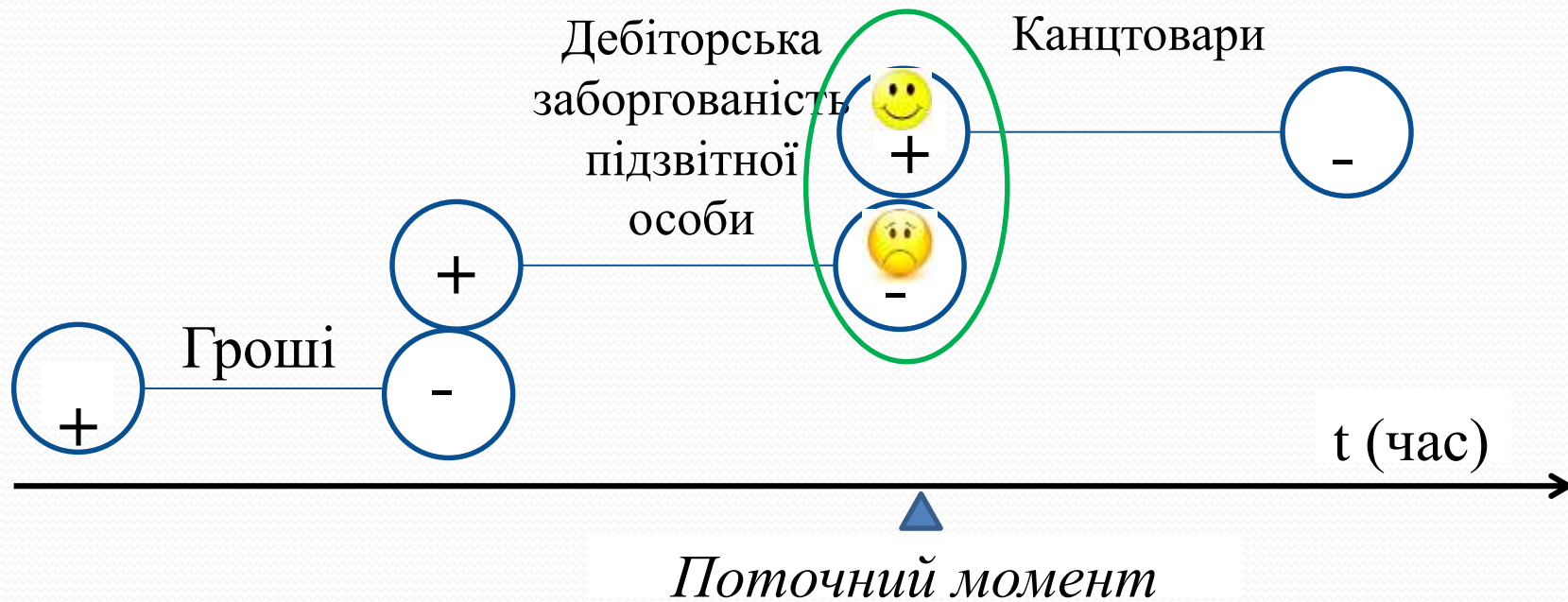

Оприбутковано від підзвітної особи придбані канцтовари вартістю 500 грн. на основі звіту.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

Оприбутковано від підзвітної особи придбані канцтовари вартістю 500 грн. на основі звіту.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Канцтовари (МШП)	Дебіторська заборгованість (розрахунки з підзвітними особами)
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	активи
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↓

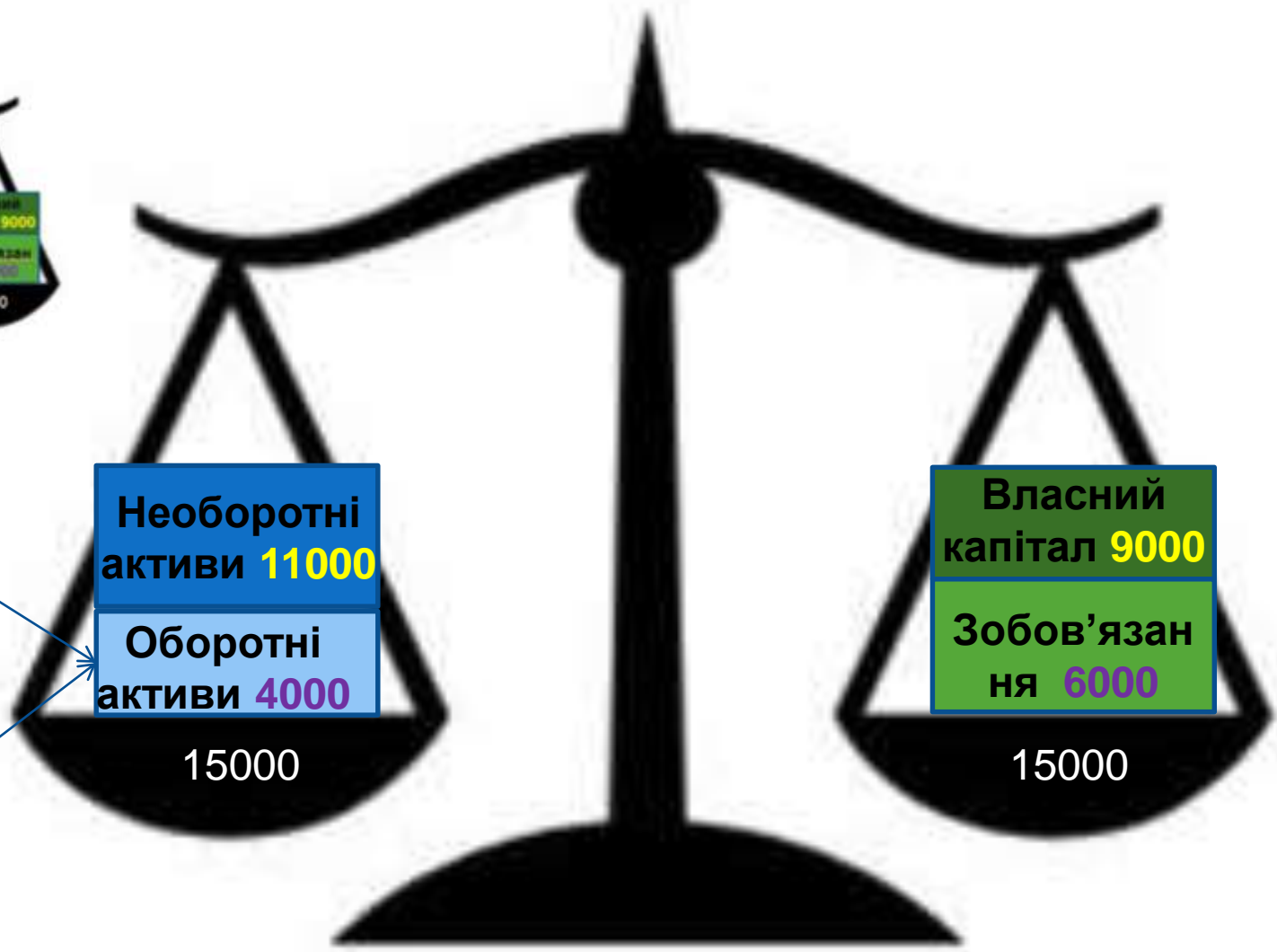

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Канцтовари (МШП) 500		
	Дебіторська заборгованість (розрахунки з підзвітними особами) (500)		
Валюта балансу	Без змін	Без змін	

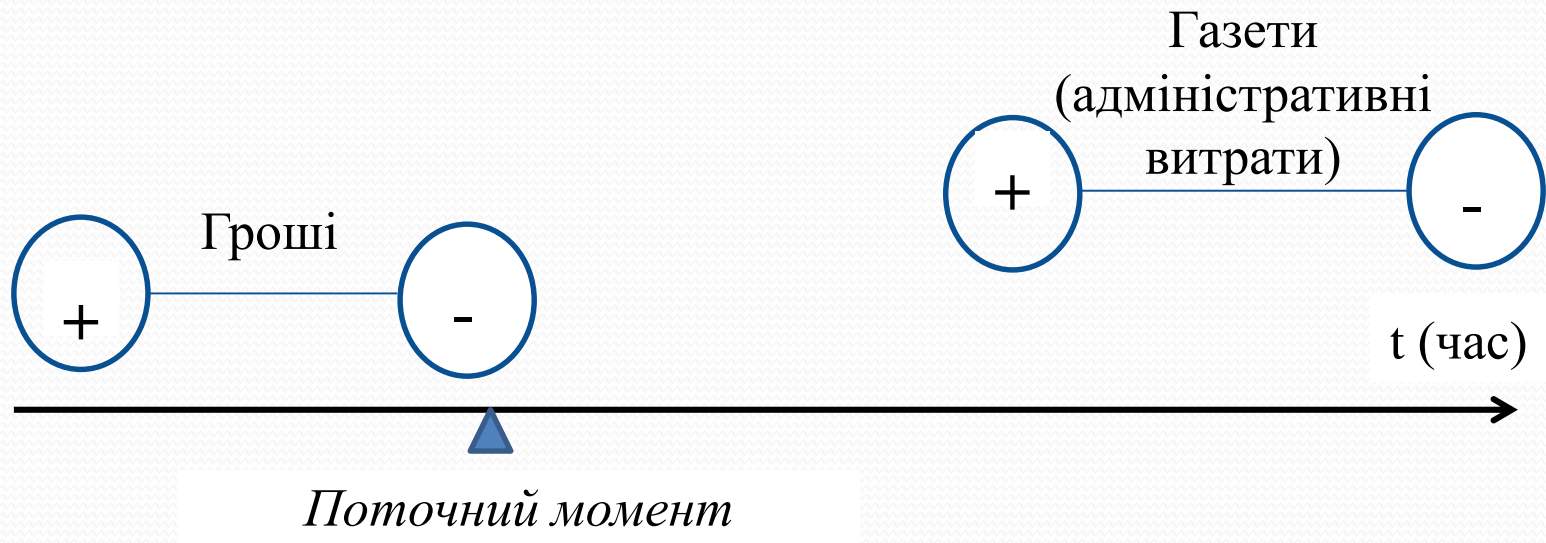

Дебіторська заборгованість
-500

Канцтовари
+500

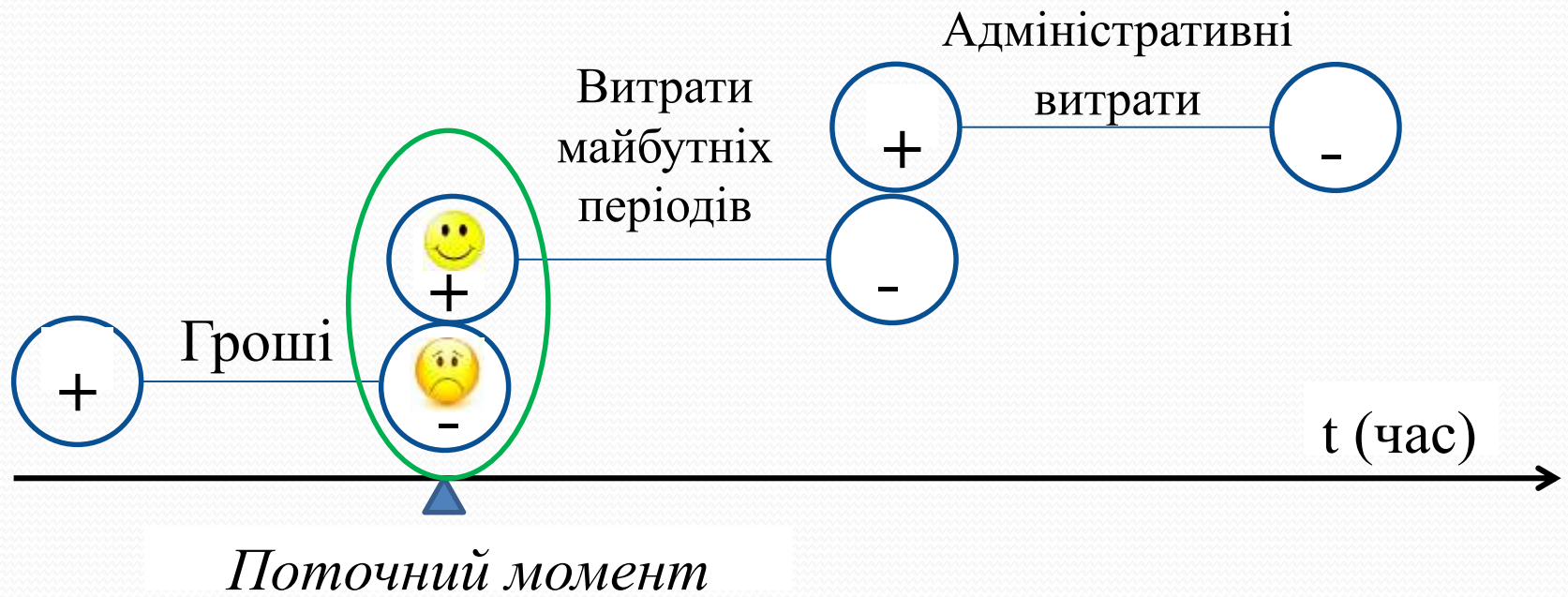

Підприємство в листопаді 2022 р. здійснило передоплату газети “Все про бухгалтерський облік” на 2023 р. в сумі 1200 грн.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Витрати майбутніх періодів	Гроші (рахунки в банках)
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	активи
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↓

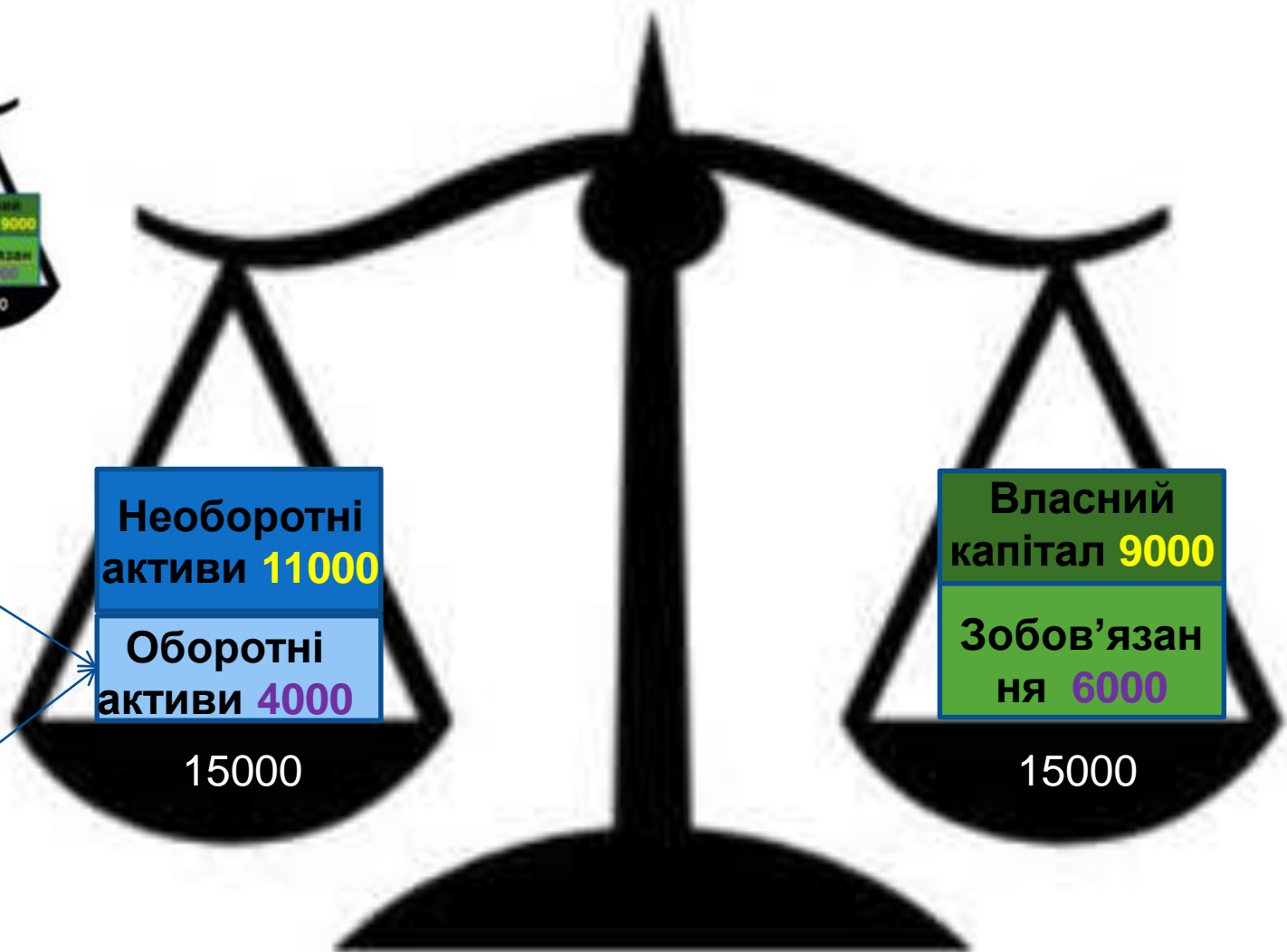

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Гроші (рахунки в банках) (1200)		
	Витрати майбутніх періодів 1200		
Валюта балансу	Без змін	Без змін	

Грошові кошти
-500

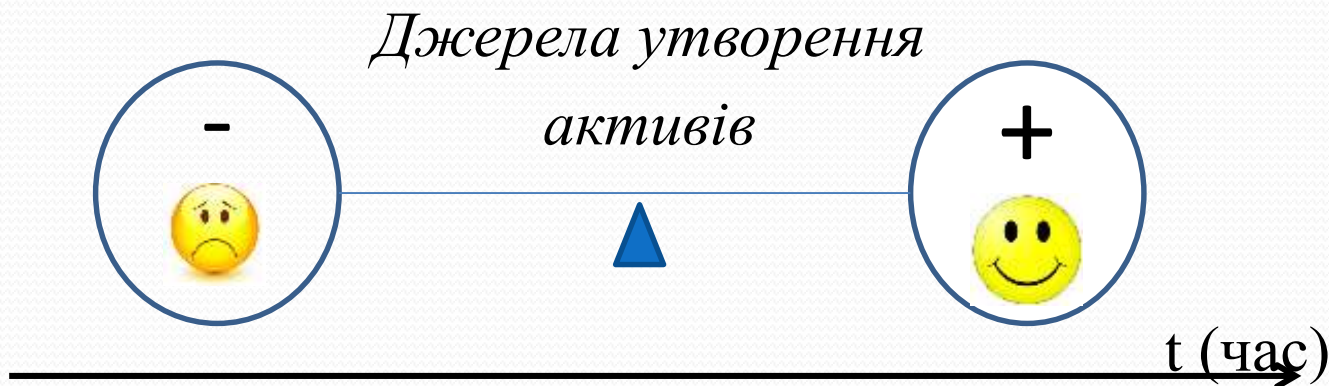
Витрати май-
бутніх періодів
+500

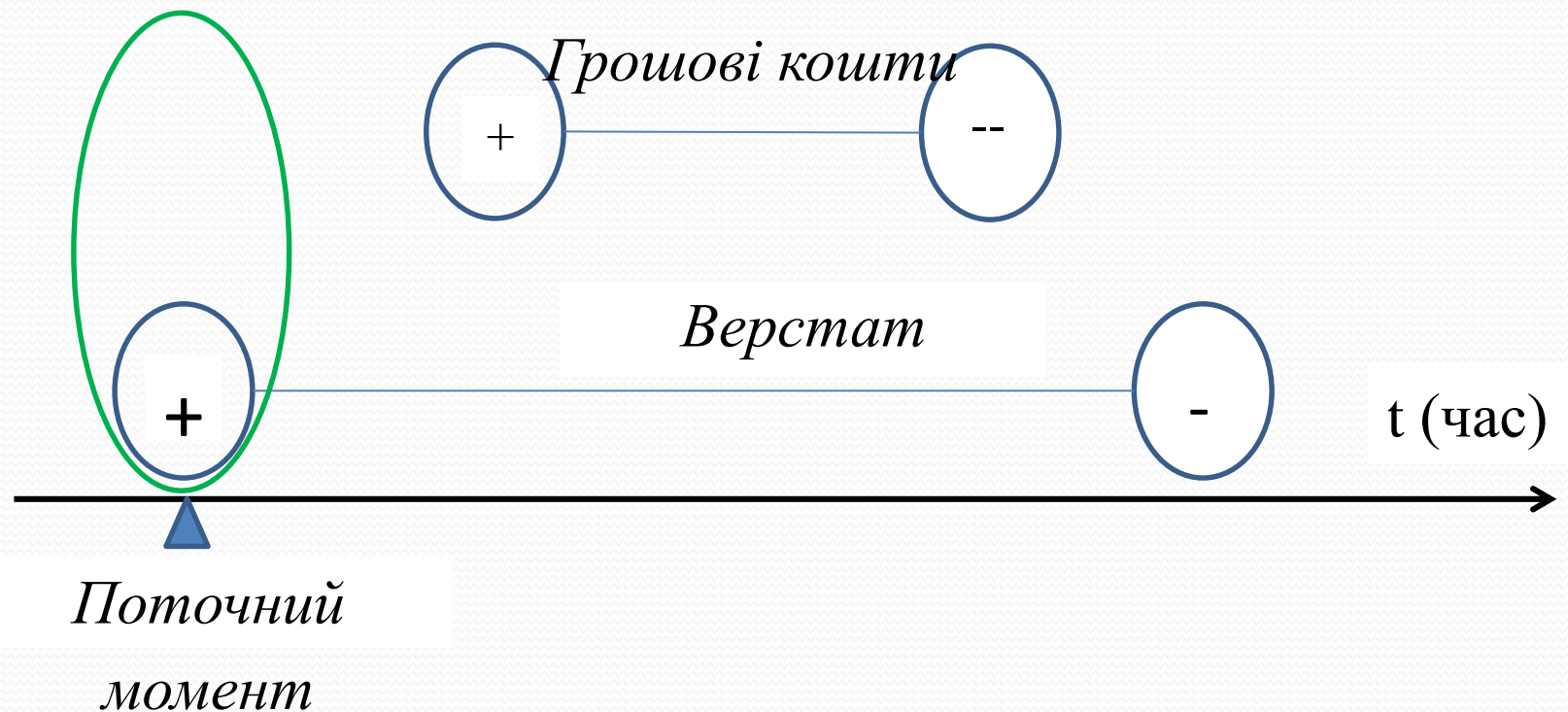
АКТИВИ =

**інвентар (в тому числі гроші) +
дебіторська заборгованість +
витрати майбутніх періодів**

Життєвий цикл джерел утворення активів (зобов'язань)

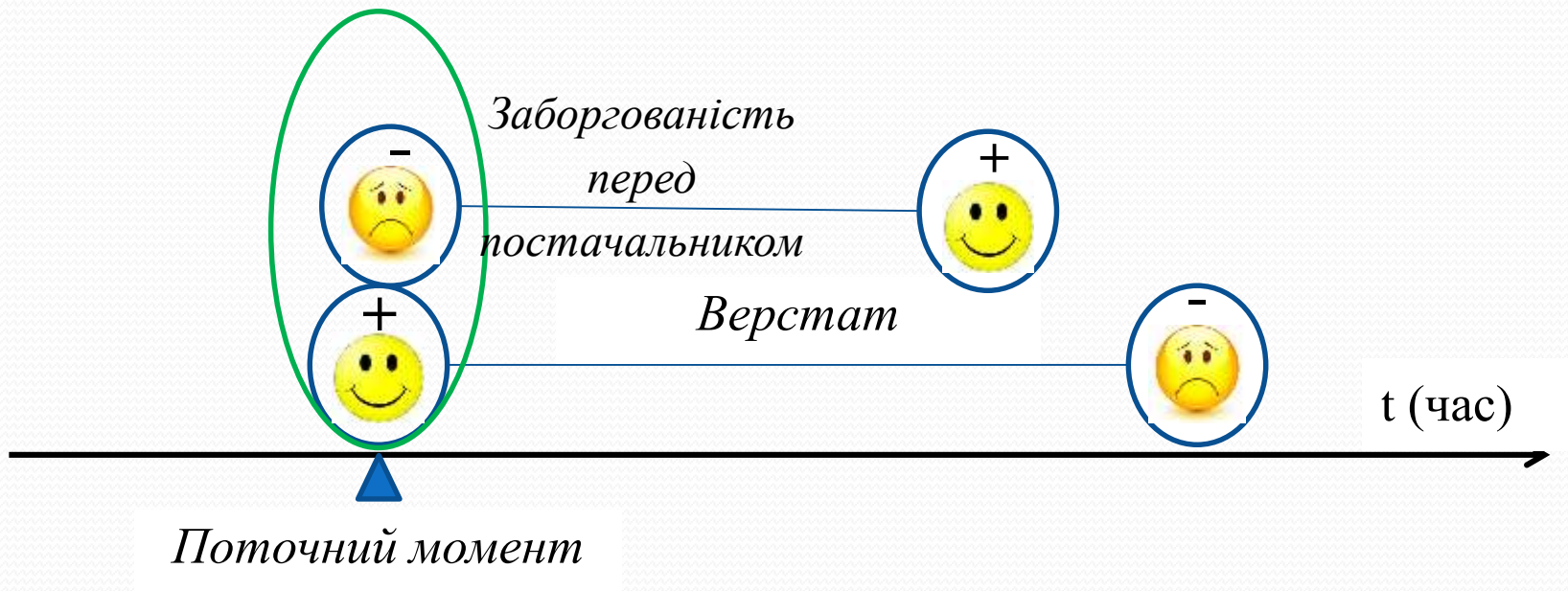

Підприємство уклало з постачальником договір на придбання верстату вартістю 25000 грн. За умовами договору, оплата за придбаний верстат повинна бути здійснена протягом 30 днів від дати його оприбуткування на підприємство. Грошових коштів в достатній кількості на підприємстві немає.

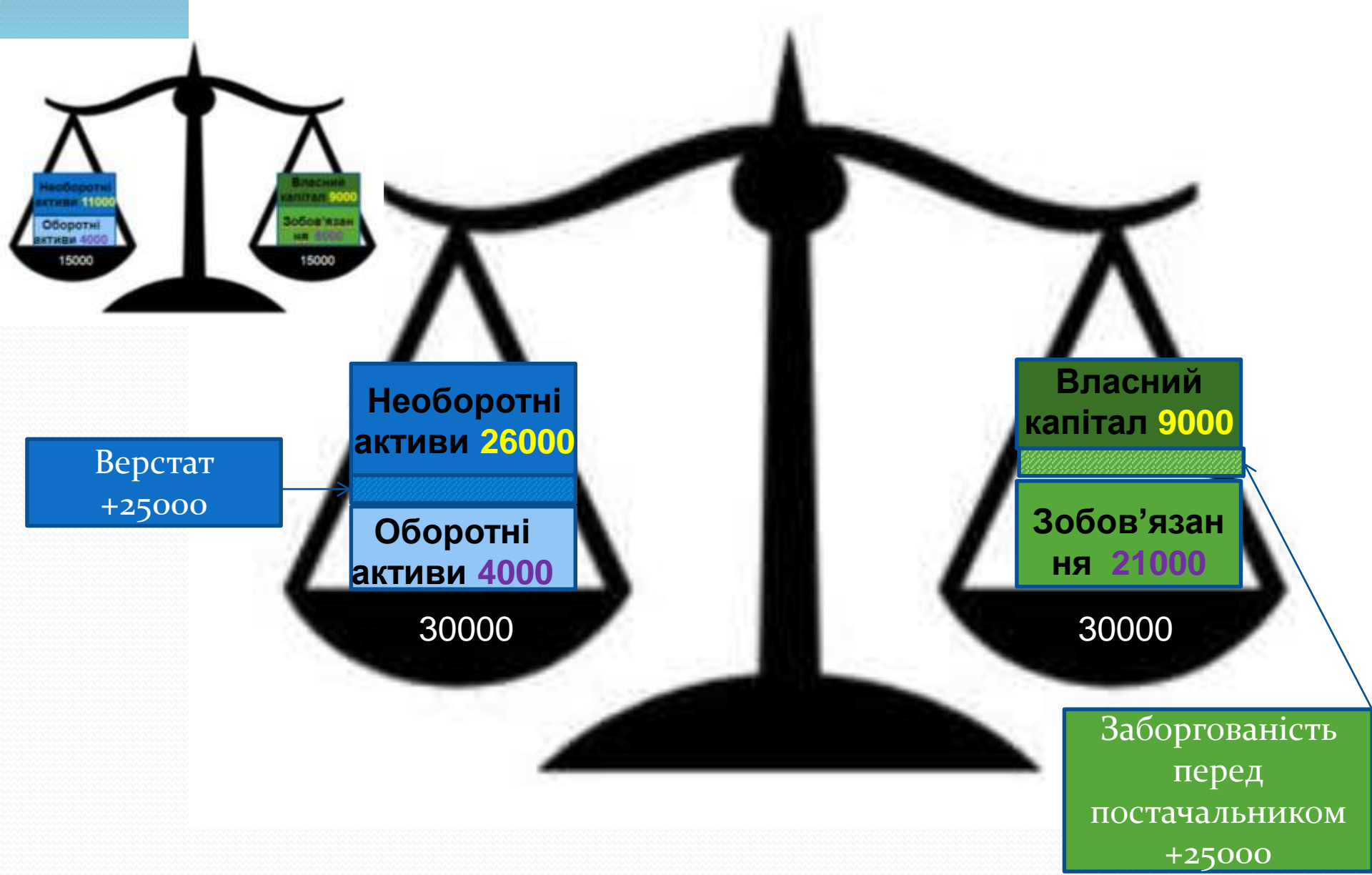

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Верстат (основні засоби)	Заборгованість перед постачальником (розрахунки з постачальниками та підрядниками)
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	зобов'язання (пасив)
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↑

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Верстат (основні засоби) 25000		Заборгованість перед постачальником (розрахунки з постачальниками та підрядниками) 25000
Валюта балансу	+ 25000	+ 25000	

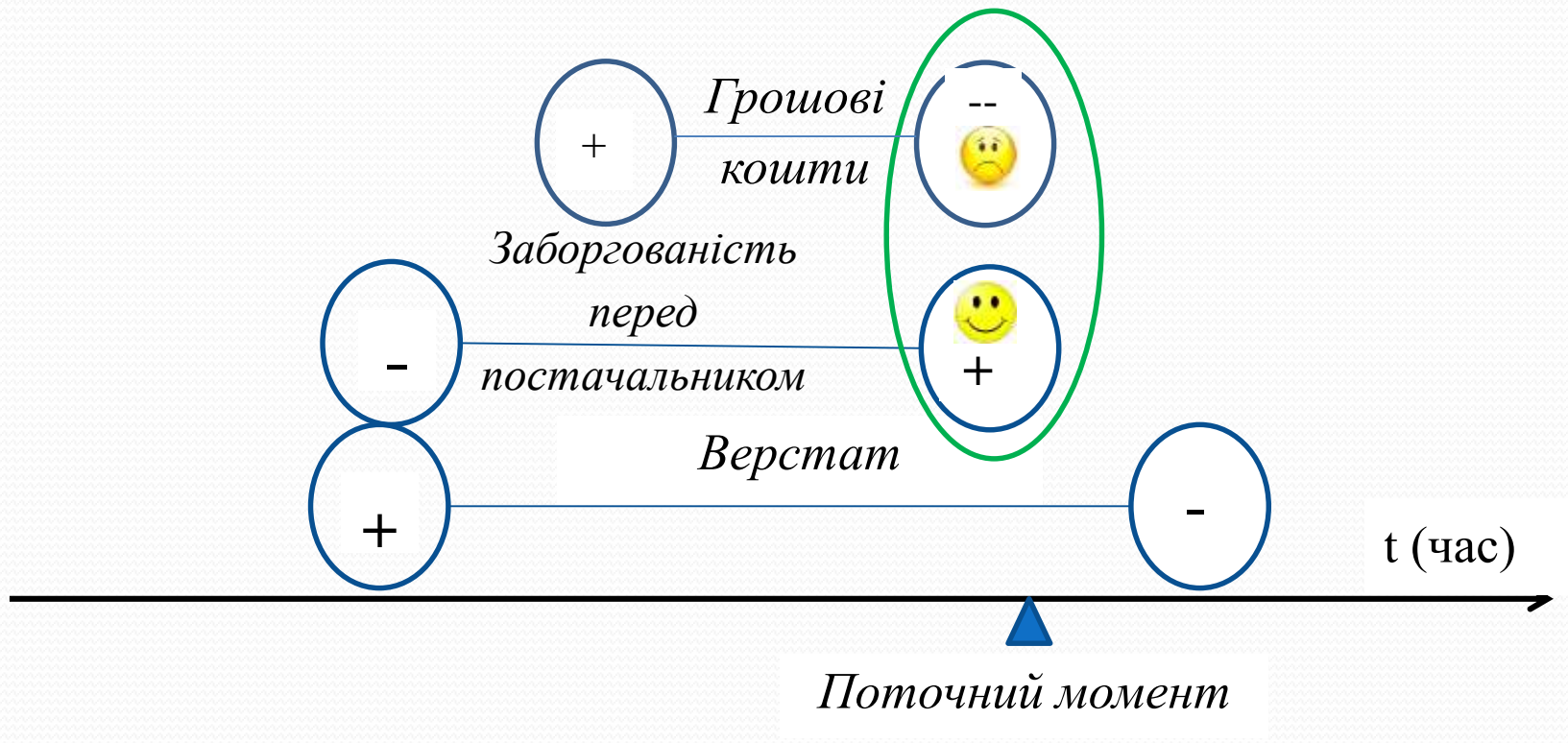

Протягом 10 днів підприємство сплатило постачальнику
3000 грн. за верстат

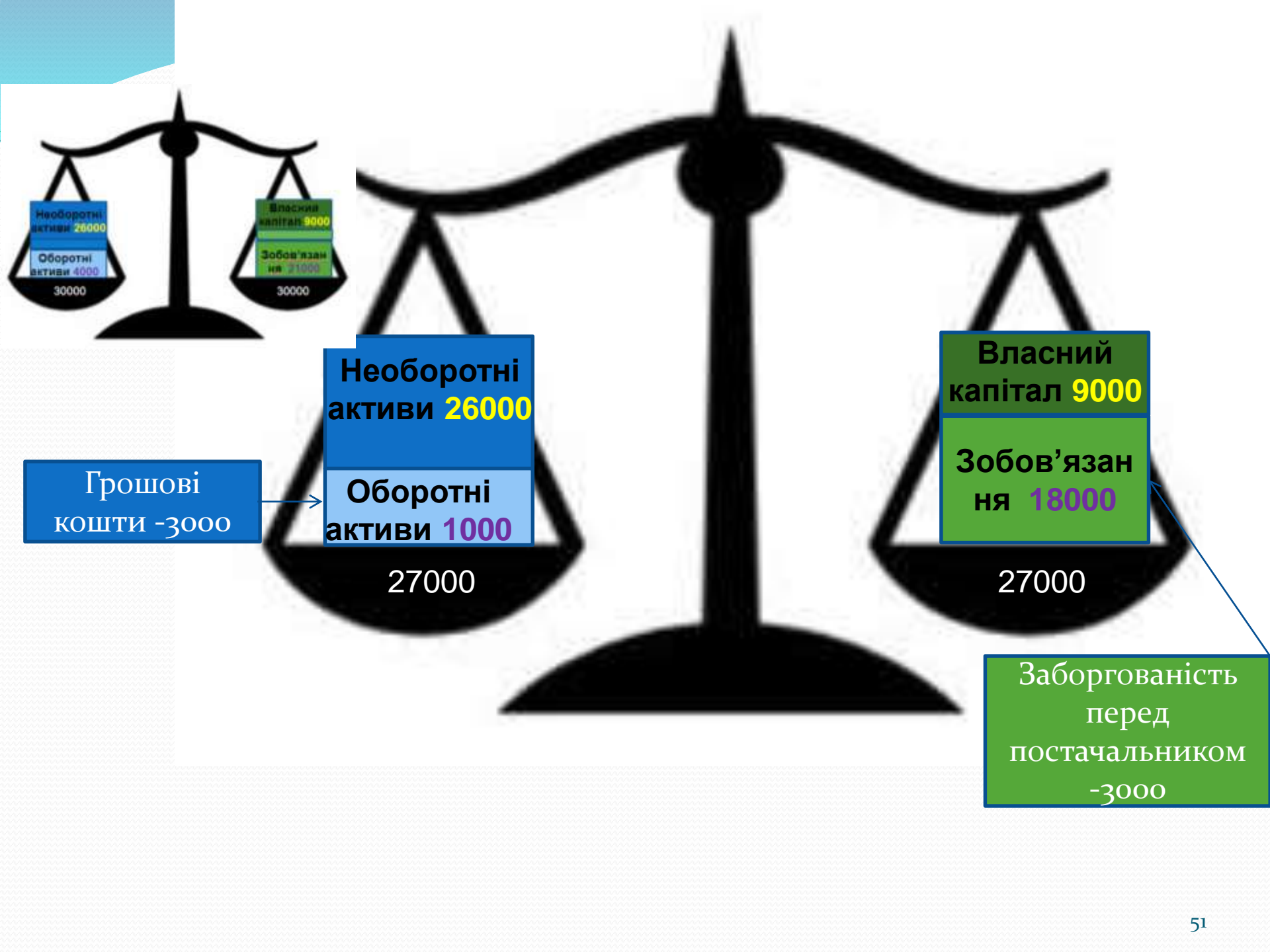
1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

Протягом 10 днів підприємство сплатило постачальнику
3000 грн. за верстат

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Грошові кошти (рахунки в банках)	Заборгованість перед постачальником (розрахунки з постачальниками та підрядниками)
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	актив	зобов'язання (пасиви)
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↓	↓

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Грошові кошти (рахунки в банках) (3000)		Заборгованість перед постачальником (розрахунки з постачальниками та підрядниками) (3000)
Валюта балансу	-3000	-3000	

Грошові
кошти -3000

Необоротні
активи **26000**

Оборотні
активи **1000**

27000

Власний
капітал **9000**

Зобов'язан
ня **18000**

27000

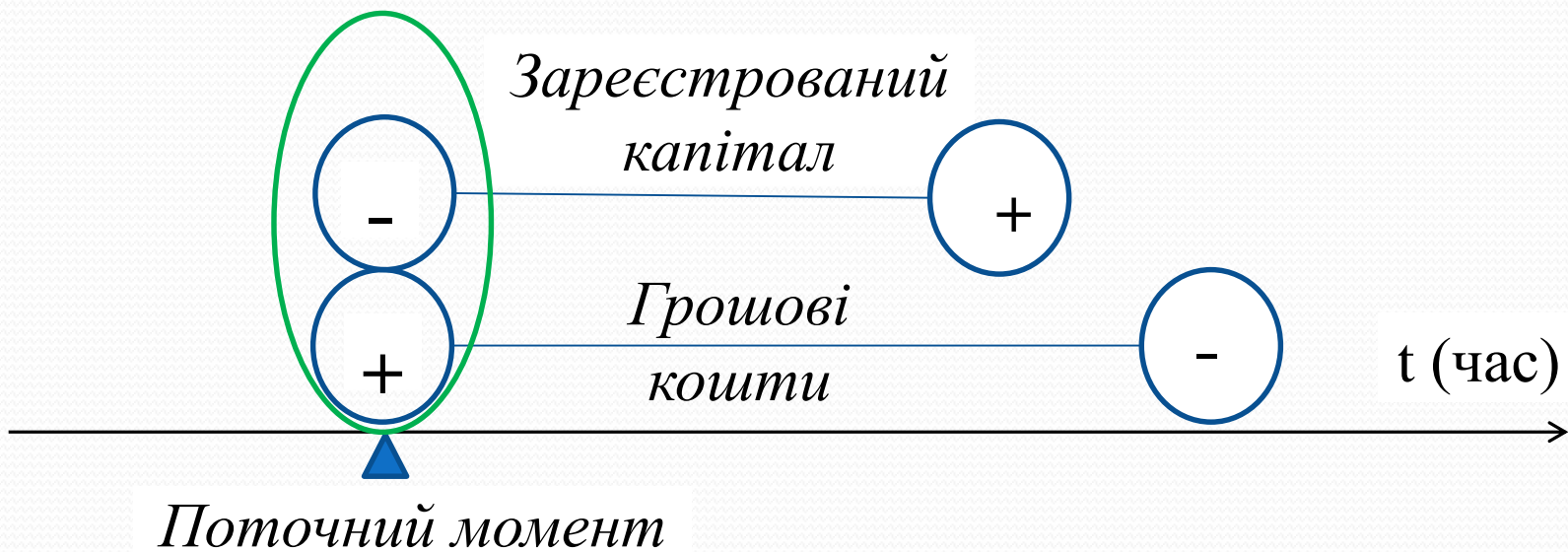
Заборгованість
перед
постачальником
-3000

Реєструється капітал приватного підприємства, до якого власник вніс грошові кошти в сумі 100000 грн.

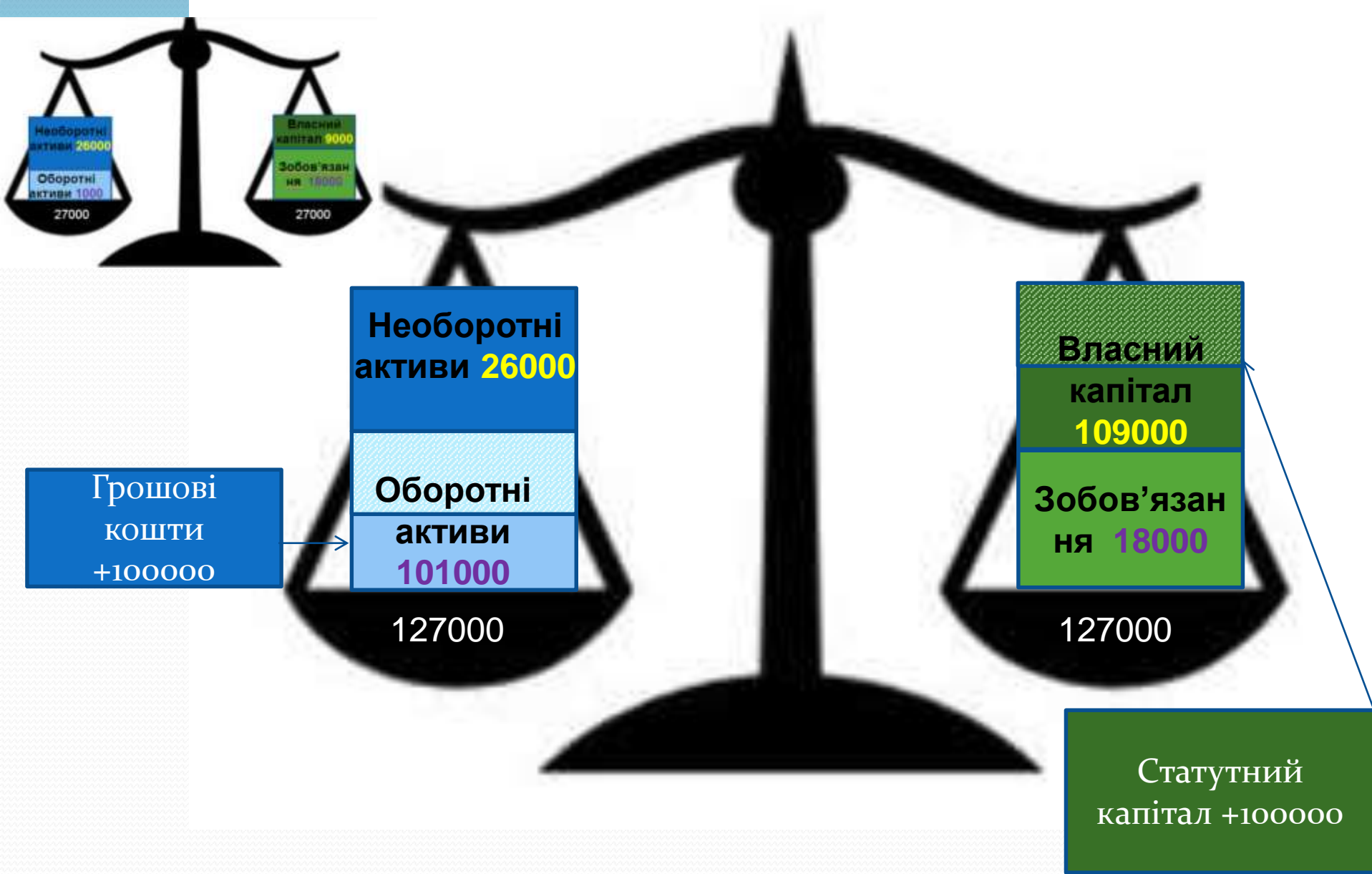
1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

Реєструється капітал приватного підприємства, до якого власник вніс грошові кошти в сумі 100000 грн.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Зареєстрований капітал	Грошові кошти (рахунки в банках)
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	Власний капітал (пасиви)	активи
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↑

	АКТИВ	=	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	+	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Грошові кошти (рахунки в банках) 100 000		Зареєстрований капітал 100 000		
Валюта балансу	+ 100 000		+ 100 000		

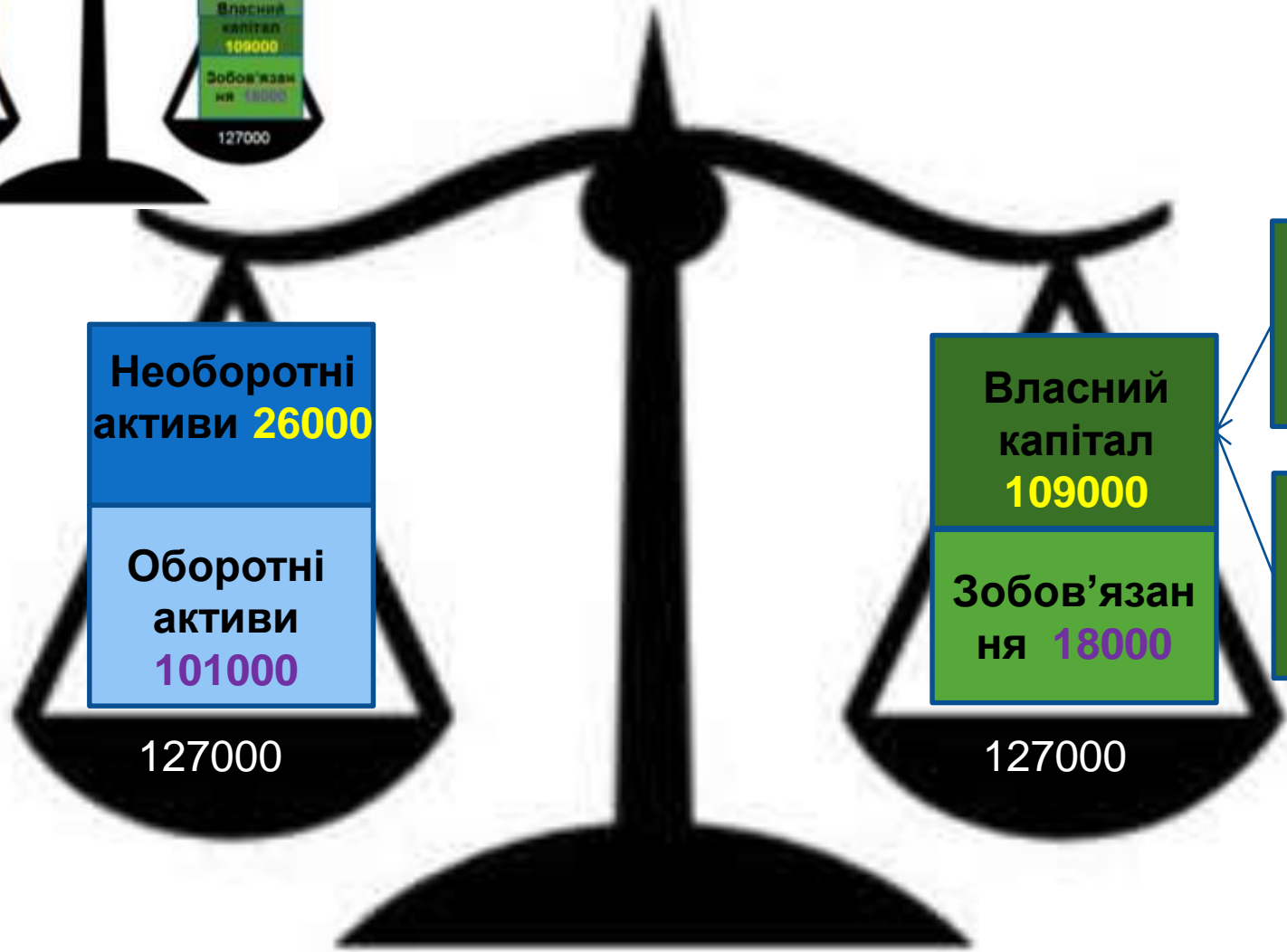
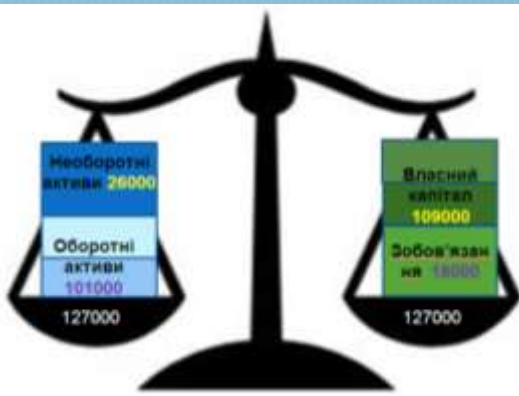
За рахунок прибутку створено резервний капітал в розмірі 5000 грн.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

За рахунок прибутку створено резервний капітал в розмірі 5000 грн.

1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Резервний капітал	Прибуток
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	Власний капітал (пасиви)	Власний капітал (пасиви)
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↓

	АКТИВ	=	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	+	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
			Резервний капітал 5000		
			Прибуток (5000)		
Валюта балансу	Без змін		Без змін		

Резервний капітал +5000

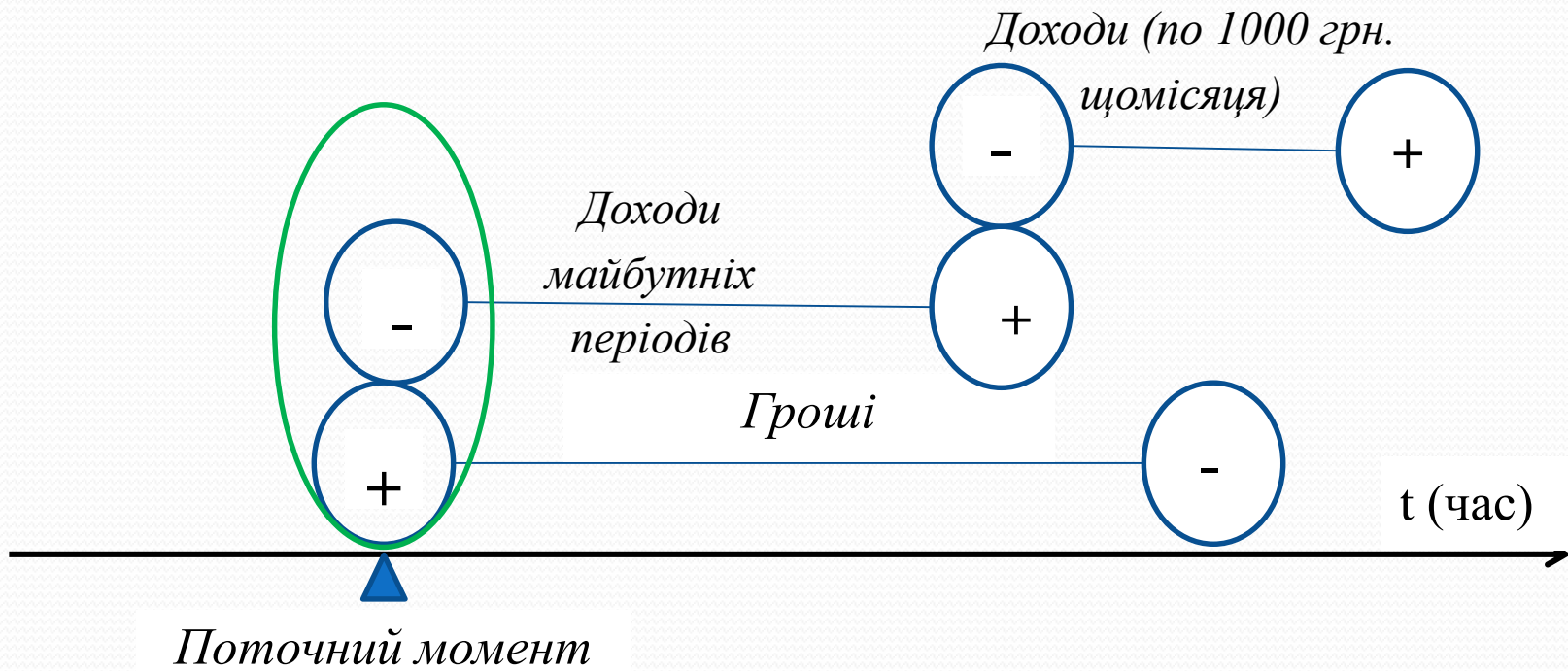
Прибуток -5000

Підприємство здає в оренду офіс. Орендна плата становить 1000 грн. на міс., але сплачується на рік вперед. Орендар (той, хто взяв офіс в оренду) оплатив орендну плату за 2023 рік 20 грудня 2022 р. в сумі 12000 грн.

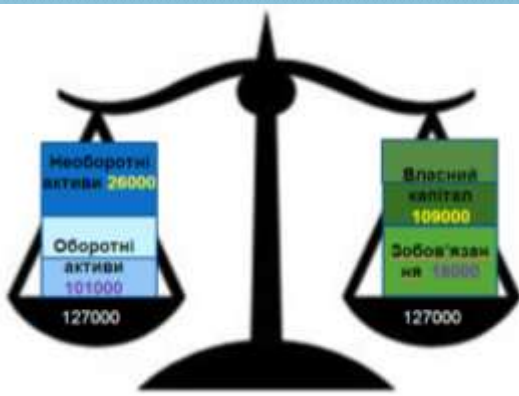
1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		

Підприємство здає в оренду офіс. Орендна плата становить 1000 грн. на міс., але сплачується на рік вперед. Орендар (той, хто взяв офіс в оренду) оплатив орендну плату за 2023 рік 20 грудня 2022 р. в сумі 12000 грн.

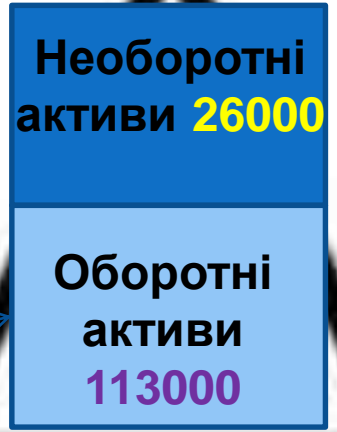
1	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції	Грошові кошти (рахунки в банках)	Доходи майбутніх періодів
2	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	пасиви
3	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↑

	АКТИВ =	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ +	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
	Грошові кошти (рахунки в банках) 12000		Доходи майбутніх періодів 12000
Валюта балансу	+ 12000	+ 12000	

Грошові кошти +12000

Доходи майбутніх періодів +12000

Пасив =
Власний капітал + Зобов'язання +
Доходи майбутніх періодів

Типи господарських операцій та їх вплив на баланс

<i>Тип операцій</i>	<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>	<i>Валюта балансу</i>
Зміна структури активів	↓ ↑	Без змін	Без змін
Зміна структури пасивів	Без змін	↓ ↑	Без змін
Зміна одночасно структури активів та пасивів	↓	↓	↓
	↑	↑	↑

Приклад

ТзОВ «Полісся» 20 вересня 2023 р. одержало позику банку строком на 1 рік в сумі 10000 грн. 25 вересня 2023 р. воно придбало сировину на суму 7000 грн. на умовах наступної оплати. В цей же день сировина на суму 5000 грн. була використана у виробництві. 30 вересня ц.р. підприємство виплатило працівникам заборгованість з оплати праці в сумі 3000 грн. В цей же день за рахунок прибутку було створене резервний капітал в сумі 1000 грн.

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Вплив операції на баланс</i>			
		<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>		<i>Валюта балансу</i>
			<i>Власний капітал</i>	<i>Зобов'язання</i>	

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Вплив операції на баланс</i>			
		<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>		<i>Валюта балансу</i>
			<i>Власний капітал</i>	<i>Зобов'язання</i>	
20.09	Одержано позику банку	Рахунки в банках 1000	--	Короткострокові позики банків 1000	+1000

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Вплив операції на баланс</i>			
		<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>		<i>Валюта балансу</i>
			<i>Власний капітал</i>	<i>Зобов'язання</i>	
25.09	Придбано сировину у постачальника	Сировина 7000	--	Розрахунки з постачальниками і підрядниками 7000	+ 7000

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Вплив операції на баланс</i>			
		<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>		<i>Валюта балансу</i>
			<i>Власний капітал</i>	<i>Зобов'язання</i>	
25.09	Використано сировину у виробництві	Сировина (7000) Виробництво 7000	--	--	--

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Вплив операції на баланс</i>			
		<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>		<i>Валюта балансу</i>
			<i>Власний капітал</i>	<i>Зобов'язання</i>	
30.09	Виплачено заборгованість з оплати праці	Каса (3000)	--	Розрахунки за виплатами працівникам (3000)	-3000

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Вплив операції на баланс</i>			
		<i>Актив</i>	<i>Пасив</i>		<i>Валюта балансу</i>
			<i>Власний капітал</i>	<i>Зобов'язання</i>	
30.09	За рахунок прибутку створено резервний капітал	--	Прибуток (1000) Резервний капітал 1000	--	--